№ 101 ՇԱԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 10

1908

ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“
Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
ՏԷԼԷՖՕՆ № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ
ՏԷԼԷՖՕՆ № 253.

ՇԱԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 10 № 101

Նախազգուշացում

Դ. Զ. ՍԱՐԱՋԵՎ — Д. З. Сараджевъ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԳՐԱՏՈՒՆ — ՍԵՆՆԱԿԻՑ

Նորերս ի վաճառի է հանվել օղի (столовое вино)

„ԸՆԿ. Գ. Մ. ՍԱՐԱՋԵՎ“ „Т-во Г. М. Сараджевъ“

ֆիրմայով և մերին կատարելապէս նման էտիկետներով, նպատակ ունենալով մոլորեցնել պ. պ. սպառողներին, մեր ֆիրմայի հռչակով օգտվելու նպատակով։

Թողնելով դատարանին ապրանքի տարածման այդպիսի մի ձևի գնահատութիւնը, գրասենեակը խնդրում է յարգելի հասարակութեան ուշադրութիւն դարձնել ֆիրմայի էտիկետների վրա անուան և հօրանուան սկզբնական „Դ. Զ.“ „Д. З.“ տառերին, նոյնպէս գործարանի դրօշակի «այծեամը ժայռի վրա»։

(օ. մ.) առ. 25—17

Շաբաթ, մայիսի 10-ին
Թիֆլիսի Ժողովարանի ամարային շենքում
Կովկասի հայոց դպրոցների ուսուցիչների և վարժուհիների միութեան օգտին
տեղի կունենայ

ԶԲՕՍԱՆՔ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂՈՎ

Հետևեալ ծրագրով բաղդի տակառ, կարթ, պօստ, կօնֆէտտի, ծաղիկներ, օղամարտ, ամպոչ ձի, չուչելօ, բուֆէտ և այլն։

Ժամը 3-ից մինչև 6-ը բացառապէս երեխաների համար, մանկական հանդէս։ Ներկայացում հայերէն լեզուով՝ ԿԱՐՄԻՐ ԾԱՂԻԿ, ռուսերէն՝ БОСОНОЖКА։ Մանկական խաղեր փորձված դաստիարակչուհիների ղեկավարութեամբ։ Խմբական երգեցողութիւն։

Պարտէզում կը նուագէ զինուորական օրկէստրի 2 խումբ։

Մուտքը 25 կ., երեխաները վճարում են 15 կ։ Իւրաքանչիւր մանկական տոմսակ ստանում է մի ընծայ։

ՍԿԻԶԲԸ 3 ԺԱՄԻՆ

(ու. շ.) ա. 2—2

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Էջմիածնի սինոդի հրամանի համաձայն և Թեմիս սրբազան առաջնորդի կարգադրութեամբ յայտնվում է ի գիտութիւն Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցու ծխականների, որ սոյն մայիսի 11-ին, ժամը 12-ին, մայիսի 11-ին, ժամը 12-ին, պատարագից յետոյ եկեղեցու մէջ կայանալու է ծխական ընդհանուր ժողով։

Քննութեան առարկաներն են.

1) 1906/7 թ. հաշուետուութիւնը։

2) Զեկուցում Գայիանեան դպրոցի այժմեան դրութեան մասին (տնտեսական և ուսումնական)։

3) Ընտրութիւն հոգաբարձութեան չորս անդամի առաջիկայ եռամեակի համար (1908—1911 թ.)։

4) Ընտրութիւն վերատուգիչ յանձնաժողովի։

5) Զեկուցում դպրոցական շէնքի կառուցման մասին։

(հ. շ. կ.) առ. 3—2

ՀՐԱՒԷՐ

Ներկայ տարվայ մայիսի 11-ին, կիրակի, ժամը 12-ին, Թիֆլիսի հայոց բոլոր եկեղեցիներում լինելու է երեք-երեք երէցփոխանպատուիրակների ընտրութիւն, որոնք որոշված ժամանակին մասնակցելու են ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ մի պատգամաւորի ընտրութեանը. ուստի սրանով հրաւիրում ենք արական սեռի 25 տարեկանից սկսած բոլոր ծխականներին, որ իւրաքանչիւր ոք նոյն օրն և ժամին շտապէ իր եկեղեցին ընտրութեանը մասնակցելու։ Տափի Թաղի ծխականները ժողովվելու են քաղաքիս ս. Նշան եկեղեցու ուսումնարանի դահլիճը։

Գործակալներ Թիֆլիսի

Ա. մասի՝ Գրիգոր աւ. Մանդակունի

Բ. մասի՝ Ղևոնդ քահ. Մամիկոնեան

(հ. շ. կ.) առ. 3—2

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Էջմիածնի սինոդի հրամանի համաձայն և Թեմիս սրբազան առաջնորդի կարգադրութեամբ յայտնվում է ի գիտութիւն Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցու ծխականների, որ սոյն մայիսի 11-ին, ժամը 12-ին, պատարագից յետոյ եկեղեցու մէջ կայանալու է ծխական ընդհանուր ժողով։

Քննութեան առարկաներն են.

1) 1906/7 թ. հաշուետուութիւնը։

2) Զեկուցում Գայիանեան դպրոցի այժմեան դրութեան մասին (տնտեսական և ուսումնական)։

3) Ընտրութիւն հոգաբարձութեան չորս անդամի առաջիկայ եռամեակի համար (1908—1911 թ.)։

4) Ընտրութիւն վերատուգիչ յանձնաժողովի։

5) Զեկուցում դպրոցական շէնքի կառուցման մասին։

(հ. շ. կ.) առ. 3—2

ՎԱՅՐԵՆԻ ԲՆԱԶԴՆԵՐ

Այն տխուր դէպքերը, որոնք ներկայումս տեղի ունեն Ուրմիի շրջանում, տիպիկական են իրանց արտայայտութեամբ։

Այնտեղ միմեանց հետ ընդհարվողները և իրերի վիճակը որոշողները հակառակ բանակների զօրքերը չեն, այլ քիւրդական հրոսակախմբերը։

Գաղուց ծանօթ պատկերներ։

Քիւրդական հրոսակախմբերը, օգտվելով անիշխանութիւնից, ասպատակում են երկիրը և սարսափի մէջ գցում տեղական ազգաբնակութիւնը։

Երկիրը տանջվում է անվերջ արհաւիրքներից և միայն մի ազերբանք ունի նա—վերականգնել շուտով խաղաղութիւնը և կեանքի ապահովութիւնը, առանց որոնց անհնարին է կուլտուրական աշխատանք։

Քիւրդական անզուսպ ասպատակութիւնները ցոյց են տալիս, որ վայրենի բնակիչները դեռ շարունակում են գլխաւոր գործողները հանդիսանալ վտանգված շրջանում և յոյս ունեն, որ նրանք կը մնան անպատիժ։

Թէ թիւրք և թէ պարսիկ կառավարութիւնները վաղուց պէտք է ըմբռնած լինէին, որ չէ կարելի խաղալ վայրենի բնակիչների հետ և նրանց միջոցով պետական նպատակներ առաջ տանել։ Վայրենի արարքը վերջ ի վերջոյ կը դառնայ այնպիսի աղէտ երկրի համար, որի հասցրած վէրքերը բուժելու համար՝ յետոյ հարկաւոր կը դան տասնեակ տարիներ։

Այդպիսի տարրերի, ինչպէս որ քիւրդական հրոսակախմբերն են, երբէք չէ կարելի թոյլ տալ, որ նրանք իրերի վիճակի որոշողները լինեն, որովհետև այդպիսի որոշողների զինակցութիւնը պատիւ չէ կարող բերել ոչ մէկին։

Եւ ընդհակառակը՝ կուռ կողմերը, որքան էլ թշնամի լինեն միմեանց, պէտք է մի բանի մէջ համերաշխ լինէին, այն է՝ թոյլ չը տալ, որ երկու զօրքերի միջև կանգնած հրոսակախմբերը, օգտվելով դէպքից, կատարեն անվերջ ասպատակութիւններ, ջարդելով ժողովրդին և քանդելով նրա տուն ու տեղը և ամբողջ մնայունութիւնը։

Ի՞նչը կարելի է աւելի յուսահատական և սրտամաշ լինել, քան այն, երբ խաղաղ աշխատաւոր ժողովուրդը առանց առիթի, առանց պատճառի ենթակայ է դառնում ամենավայրենի յարձակումների և բռնութիւնների։

Խաղաղ ազգաբնակութեան շահերը պէտք է ապահովված լինեն նաև պատերազմի օրերում, և կուռող զօրքերը ոչ միայն պէտք է ամեն ջանք գործ դնեն վնաս չը հասցնելու տեղական ազգաբնակութեան, այլ և զսպեն բոլոր աւազակարարող տարրերը իրանց վայրենի գործողութիւններից։

Այդ պահանջը ոչ միայն չէ յարգված թիւրք-պարսկական սահմանագլխում, այլ և ամենածայրայեղ կերպով արհամարհված ու ոտքի տակ է տրված։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 8 մայիսի

Վանի դէպքերի առիթով մեծ վէճերին հաղորդվեց ռուսաց դեսպանի կարծիքը, որը ենթադրում է՝ թէ երկիրը հանգստացնելու լաւագոյն միջոց հանդիսանում է ամիստիա յայտարարելը, ևս առաւել, որ բեպրեսիվ միջոցները անօգուտ են, որովհետև, ինչպէս տեղեկացնում են, գլխաւոր յեղափոխականներն արդէն փախել են։

(«Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլիս, 8 մայիսի

Հաւաստի աղբիւրներից հաղորդում են, որ արաբները քարուքանդ են արել Հիջասի երկաթուղագծի Մեկկա-Մէդինա մասի կայարանը։ Արաբները դրանով իրանց սպառնալիքը գործադրեցին արաբական շէյխերի վերաբերութեամբ, որովհետև նրանք զրկվում են այն եկամուտներից, որ ստանում էին ուխտաւորների քարաւաններն այդ ճանապարհով տառջնորդելուց։

(«Հ. Գ.»)

—

Սիվլա, 8 մայիսի

Գեներալ Վիլկօկս յարձակվեց Թրշնամու վրա, որ ուժեղ դիրք էր բռնել Ումրակիլում։ Թշնամին ցոյց տուեց յամառ դիմադրութիւն և կորցրեց 600-ից աւելի սպանվածներ և վիրաւորվածներ։ Անգլիացիների կորուստներն են մի օֆիցէր և երեք զինուոր սպանված, մի օֆիցէր և տասնեվեց զինուոր վիրաւորված։

Վիլկօկսի զօրքի մէջ մի օֆիցէր սեռաւ խօլերայից։ («Հ. Գ.»)

—

Լօնդոն, 8 մայիսի

«Թայմսին» հաղորդում են Վանկուվէր կղզուց, որ հիմք կայ կարծելու, որ Հնդկաստանի ապստամբութիւնը հրահանգներ է ստանում խաղաղ օվկիանոսի ափերից, որտեղից վերջերս ցուցմունքներ տրվեցին ռումբեր պատրաստելու վերաբերութեամբ։

(«Հ. Գ.»)

—

Բանակցութիւնները Միլիւկովի և Գուչկովի միջև մենամարտութեան առիթով շարունակվում են։ Գուչկովի սեկունդանտներն են Զիկացինցեվը և Բոգդանովը, իսկ Միլիւկովի կողմից Ֆ. Ա. Գոլովինը և Ն. Լվովը։

Մենամարտութեան շարժառիթը այն յայտնի ֆրազան է, որ իբ արտասանած ճառի մէջ Միլիւկովը ասաց. այսինքն թէ՝ Գուչկովը «ճշմարիտ չէ ասում»։

Մենամարտի հրաւիրողը Գուչկովն է հոկտեմբերեանների ֆրակցիայի պահանջով։

—

Ծովային մինիստր Դիկովի և մինիստրի օգնական Բոստրեմի հրաժարականը անխուսափելի է։ („Русь“)

—

Օդեսսա, 8 մայիսի

Երէկ ցերեկով վախճանվեց Օդեսսայի յայտնի բանկիր, հաց արտահանող, միլիոնատէր Բրոդսկին։ («Հ. Գ.»)

—

Գանձակ, 8 մայիսի

Երէկ, երեկոյեան ժամը 9-ից քիչ անց, «կրուժօկի» առաջ մի անյայտ երիտասարդ մի անգամ կրակեց արճանակից ռուսերէն լեզուի ուսուցիչ Պոլեակովի վրա, որ վերադառնում էր տուն ուսուցչական ժողովից։

Դնդակը վրիպել է։ Կրակողը իսկոյն և եթ անյայտացել է, ձերբակալվածներ չը կան։

Միևնոյն երեկոյ անյայտ մարդիկ փշրում են դարձեալ դիմադիայի ռուսաց լեզուի ուսուցիչ Սիսոեվի ընակարանի ապակիները։

Կողմակի

—

«Morning Post» ի Պետերբուրգի թղթակիցը հաղորդում է, որ լուր է տարածված Սուոլիպինի կաբինետի միջև շուտով տեղի ունենալիք փոփոխութիւնների մասին։ Հեռանում են Կոկովցեվը, Դիկովը և Շիպովը։ Կոկովցեվին փոխարինելու է Ցէմիրեազէվը, որ մինիստր էր առաջ Վիտտէի կաբինետում։

—

Պարիզեան լրագիրները տեղեկութիւններ են ստացել, որ Բերլինը ներկայ ժամանակում անընդհատ յարաբերութիւնների կենտրոն է ծառայում դիպլոմատների միջև Փոքր-Ասիայի իրերի դրութեան մասին։

Հաւատացնում են, որ Ռուսաստանը արդարև կտրուկ կերպով է դրել սուլթանի առջև թիւրքական զօրաշարժումների հարցը և որ սուլթանը արդէն հանգստացուցիչ հաւաստիացումներ է տուել։ («Р. Сл.»)

—

«Нов. Вр.» հետևեալ սենսացիօն տեղեկութիւնն է յայտնում Հնդկաստանի նոր դաւադրութեան մասին, որ ուղղված է անգլիական կառավարութեան դէմ։

Կալկաթայում այժմ էլ երևան է հանված ռումբեր պատրաստելու համալսարան (bomb college) օրինակելի կերպով կահաւորված լաբօրատորիայով՝ ինչպէս «ուսանողներին» սովորեցնելու, նոյնպէս և պատրաստելու համար։ Այդ համալսարանը շատ յարժարութիւններ ունի. ունի լարաններ, ահագին գրադարան, մարմնամարզութեան դահլիճ և մի քանի ուրիշ սենեակներ։ Համալսարանը Կալկաթայի մէջ յայտնի էր Մանիկտոլայի տներ անունով (Manicktola House)։ Ռումբեր պատրաստող համալսարանի երևան գալը բաւականին մտահոգութիւն է պատճառում գործնական անգլո-սաքսօնացիներին ոչ այնքան իր գոյութեամբ, որքան այն պատճառով, որ ահագին միջոցներ պէտք է ունենայ այդ հաստատութիւնը։ Գրադարանը, լաբօրատորիան և այլն, ինչպէս յայտնի է, խոշոր գումարներ արժէն, մինչդեռ էքսպերտները հիացած են Մանիկտոլայի տների շէնքի յարմարութիւններից։ Այդ դեռ քիչ է։

Աչքի ընկնող ուսանողներին համալսարանը միջոցներ էր տալիս Եւրոպա գնալ կատարելագործվելու ռումբեր պատրաստելու գործում։

Համալսարանի մէջ խուզարկութիւն կատարելիս վերջապէս պարզված է և այն, որ պատրաստված ռումբերը մեծ քանակութեամբ են տարածվել Հնդկաստանի բոլոր մասերը։

Այդպիսով որքան առաջ է գնում դաւադրութեան քննութիւնը, այնքան բացվում են անսպասելի փաստեր։

—

Թէհրանից հաղորդում են «Rc.» լրագրին, որ Ղազուինից Համադան տանող ուսաց խճուղու վրա յանախակի կատարվող աւազակային յարձակումների ու կարաւանների կողոպտումի պատճառով, Էնդելի-Թէհրանեան խճուղու կառավարիչ ինժեներ Ֆեսենկոն Թէհրան գնալով երկարատև խօսակցութիւն է ունեցել արտաքին գործերի մինիստր Մուշիր-էդ-Դովլէի հետ, որը խոստացել է անմիջապէս լուրջ միջոցներ ձեռք առնել տրակտի վրա խաղաղութիւնը վերականգնելու համար։

Կարիքը սկսում է արդէն նեղել ազգաբնակութեան ուներոր դասակարգերին։ Փողի պակասութիւնը այն տեղն է հասել, որ ամեն մի քայլափոխում բազմաթիւ առաջարկութիւններ են պատահում այնպիսի թանգագին իրեր վաճառելու համար, որոնց սակայն ներկայումս իրանց արժէքի կիսագնով էլ անկարելի է ծախել։

Թէհրանում եաղօնական դեսպանութիւն հաստատելու մասին՝ դեռ ևս ռուս-եաղօնական պատերազմից առաջ տարածված լուրերը այժմս վերսկսվել են նորից։

Հաղորդում են, որ վերջնական հաշտութիւն է կայացել կառավարութեան և մէջլիսի միջև։ Շահը մտադիր է այցելել պարլամենտը և կրկին անգամ վկայել իր ուխտը՝ հաւատարիմ մնալու սահմանադրութեան։

Մեշեդից գրում են, որ այնտեղ, անջուժանների պահանջով փակված են բոլոր սրճարանները ու թէյատները, ուր գործ են ածվում աֆիոն, հաշիշ կայն։ Պէտք է նկատել, որ Պարսկաստանում ոչ մի տեղ այնքան զարգացած չէ աֆիոնի գործածութիւնը, ինչպէս Խորասանի շրջանում, որտեղ կանայք ու երեխաներն անգամ գործ են ածում։

—

«Ցէյտ» լրագրին հեռագրում են Սոֆիայից, որ Վարնայում խոշոր ընդհարում է տեղի ունեցել Ստամբուլցիների և ամբոխի միջև։ Վերջինիս ղեկավարում էին սոցիալիստները։

Ստամբուլցիների կուսակցութեան պարագլուխ Դենադիէվը լուրջ կերպով վիրաւորված է։

Ընդհարման շարժառիթ է տուել այն հանգամանքը, որ Դենադիէվը ճանապարհորդում էր Բուլգարիայում նախընտրական ագիտացիա մղելու նպատակով։

Զօրքերի շուտափոյթ միջամտութիւնը միայն աւելի լուրջ բարդութիւնների առաջն առաւ։

—

Երևան, 7 մայիսի

Մայիսի 6-ին մայական Պաւելի կառքն են նստում երկու հոգի Զոհրաբլու գիւղը գնալու համար։ Անցնելով Նորագաւիթ գիւղը, Թազագիւղի ժոտերքում, ճանապարհի վրա, ատրճանակի երեք հարուածով ծանր վիրաւորում են կառապանին ու, ձիերը նստելով, անյայտանում։ Կառապանը, թողնելով կառքը, քարշ գալով մի կերպ հասնում է Թազագիւղ և օգնութիւն խնդրում։ Վիրաւորի մօտ են գալիս գիւղացիք և տանուտէրը, որոնք, իմանալով բանի էութիւնը, շտապում են անմիջապէս յայտնել ոստիկանութեանը։

Գալիս է պրիստաւը ստրաժնիկներով։ Կառապանը յայտնում է նրան չարագործների անունները, որոնցից մէկը հայ է, իսկ միւսը՝ Թուրք։ Արձանագրութիւն կազմելուց յետոյ, պրիստաւը վերադառնում է քաղաք զեկուցանելու, իսկ կառապանը քիչ յետոյ մեռնում է։ Այս ձևի սպանութիւն վերջին երկու տարվայ ընթացքում երրորդ անգամն է որ կատարվում է միևնոյն ճանապարհի վրա և միայն այս անգամ աջողվեց գտնել չարագործների հետքը։ Անցեալ տարվայ երկու դէպքի համար Թազագիւղը տուեց 500 ռ. տուգանք, իսկ Նորագաւիթը 1000 ռուբլի։

Շնորհիւ այն հանգամանքի, որ վիրաւորը մի քանի ժամ կենդանի մնաց և տուեց իր ցուցմունքը, պատասխանատուութիւնից ազատվեցին անմեղ գիւղացիները։ Առ այժմ չարագործները չեն գտնված։ Կառապանի դիակը բերին քաղաք։

Ս. Մարգսեան

—

Ախալցխա, 6 մայիսի

Ապրիլի 27-ին պաշտօնապէս նշանակված էր քաղաքիս կաթողիկոսական ընտրութեան 8 պատուիրակների ընտրութիւնը։ Պատարագը վերջանալուց յետոյ՝ ինքը Սիոն վարդապետը ընտրութեան թղթերը ձեռքին եկաւ ժողովը բանալու. անմիջապէս մօտեցաւ հայր փոխանորդին գաւառապետի օգնականը քաղաքագլխի հետ միասին և գաւառապետի անունով յայտնեց յետաձգելու ժողովը, որովհետև իրանք տակաւին չունեն և ոչ մի հրահանգ այդ առիթով պ. նահանգապետից, և խնդրեց յետաձգել մինչև հրահանգ ստանալը։ Հայր փոխանորդը դադարեցնելով ժողովը՝ եղելութեան մասին անմիջապէս հեռագրում է վիճակային կոնսիստորիային՝ խնդրելով շուտափոյթ տնօրինութիւն։ Ժողովուրդը

մեծ յոյս ունէր, որ գէթ այս կիրակի տեղի կունենար ժողովը. նրա հիասթափութիւնը մեծ եղաւ, երբ հայր-սուրբից տեղեկացան, որ մինչև այսօր էլ ոչ մի պատասխան և ոչ մի հրահանգ չէ ստացվել, մինչդեռ ինչպէս լրագրութիւնից տեղեկանում ենք, ամէն տեղ կատարվել են ընտրութիւններն առանց որևէ արգելքի, ինչպէս վիճակիս բոլոր գիւղերում, նոյնպէս և Ախալքալաքում։

Ժողովրդի հետաքրքրութիւնը մեծ է. մեծ է և զարմանքը, տակաւին ոչ մի պատասխան և ոչ մի կարգադրութիւն հոգևոր իշխանութիւնից։ * *

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԴՈՒՄԱՅՈՒՄ

—

Պետական Դումայի մայիսի 1-ի նիստում Ց. Սաղաթելեանը արտասանել է հետեւեալ ճառը, որ թարգմանաբար քաղում ենք «Русь» լրագրից, որովհետև Պետերբուրգի հեռագրական գործակալութիւնը հաղորդել էր չափազանց կրճատված։

Սաղաթելեան.—Ինձ ընտրողների առնչ ունեցած՝ պատասխանատուութիւնից դրդված ես պարտաւոր եմ ձեզ բացատրութիւն տալ, իսկ ձեր միջոցով նաև ամբողջ երկրին։ Մինչև Բրբ պէտք է շարունակվի այդ առասպելը, որի շնորհիւ զանազան մութ գործիչներ, անփոփոխ ձգտումներով, կարող են տանջել մի ամբողջ ծայրագաւառ։ Ոմանք գանգատվում են բանտերի, հալածանքների, կալանաւորութիւնների դէմ. մենք տարել ենք դրանից աւելի բեպրեսալիաներ։ Զափազանցութիւն չի լինի, եթէ ես ասեմ, որ նեռքին գործերի մինիստրութեան քաղաքականութեան արդիւնքն էին այն դիակները, ոչ հարիւրաւոր, այլ տասնեակ հազարաւոր դիակները։ Ներքին գործերի մինիստրութեան քաղաքականութիւնը Ռուսական Հայաստանում ուղղված էր ոչ միայն Ռուսաստանի հայերի դէմ, այլ ամբողջ հայութեան դէմ առ հասարակ, և նրա հետևանքն էր անկասկած Թիւրքաց Հայաստանի մէջ կատարված Ջարդը։ Ես կը յիշեմ միայն թւերը, իսկ եղրակացութիւնները թողնում եմ ձեզ, որ դուք ինքներդ անէք։ Ռուսական Հայաստանում, որի մէջ մտնում են Երևանի նահանգը, Թիֆլիսի և Բագուի նահանգների մի մասը, ապրում են մօտ 1,400,000 հայեր։ Բագուի նահանգ, որը ունի մօտ 1,000,000 բնակիչ, կան 100,000 հայեր, Գանձակի նահանգում, որը նոյնպէս մօտ մի միլիոն բնակիչ ունի, կան 300,000 հայեր, Թիֆլիսի նահանգում, որի ազգաբնակութեան թիւը մօտ 1 միլիոն է, հայեր կան 250,000, Կարսի շրջանի 300,000 ազգաբնակութեան մի երրորդ մասը, այսինքն 100,000-ը, միայն հայեր են։ Երևանեան նահանգում նրանք կազմում են ազգաբնակութեան ամենախոշոր մասը. 1 միլիոն բնակիչներից մօտ 600,000 հայեր են։ Այդպէս ուրեմն, 1,400,000 մարդիկ կարող են ունենալ այս կամ այն քաղաքական պերսպեկտիվները։

Այդ ազգաբնակութիւնը զասաւորված է հետևեալ կերպով. մի տեղ նա կազմում է $^1/_3$ մասը, միւս տեղում՝ $^1/_4$, երրորդ տեղում նոյն իսկ $^1/_5$, և միայն մի նահանգում մեծամասնութիւն։ Նա ամբողջապէս մի կօժտակտ մասսա չէ կազմում, այլ պատռտոտված է մասերի։ Ես ձեզ ցոյց կը տամ պաշտօնական ծաղում ունեցող քարտէզ։ (Բաց է անում քարտէզը)։ Ահա ձեզ այն քարտէզը, որ կազմել է անդրկովկասեան ստատիստիքական կօմիտեի անդամ Կոնդրատենկօն։ Ասացէք, խնդրեմ, կարելի՞ է կազմել դրանից մի արusrակs պետութիւն։

Պետութիւն կազմելու համար չէ՞ որ հարկաւոր է նախ և առաջ տերրիտորիա (հող) և իր թւով գերակշռող մի որևէ ազգաբնակութիւն։ Հայերը իրանց հայրենիքում ապրում են բաժանված զանազան մասերի։ Նրանք այնպէս են բաժանված իրարից, որ միայն պրօվօկատօրը կամ խելագարը կարող է ասել, որ նրանք ձգտում են սեփական թագաւորութիւն ստեղծելու։ Այստեղ անկարելի է նոյն իսկ աւտօնօմիան, ուր մնաց թէ ինքնուրոյն թագաւորութիւնը։ Հասարակ բաներ չեն դրանք։ Դա պատմական պրօվօկացիա է։ Նա սարսափելի հետևանքներ է տուել, նա երկու կոտորածներ է առաջացրել Թիւրքաց Հայաստանում և Կովկասում։

Ձեզ պէտք է յայտնի լինի, որ Երևանի նահանգից, Թիֆլիսի և Գանձակի նահանգների մի մասից կազմվել էր մի շրջան «Հայկական» անունով, և այնտեղ բնակեցրել էին Թիւրքիայից և Պարսկաստանից հրաւիրված գաղթական հայերին։ Այդ տրածութեան վրա հայ ազգաբնակութիւնը, Շահ-Աբասի աւերումներից, չէր կազմում նոյնիսկ 10 տոկոս։ Ռուսաստանը ընակեցրեց այդ շրջանը հայերով զուտ պետական դիտումներով։ Գուցէ, որևէ պատերազմի ժամանակ հայ ազգաբնակութիւնը հակառուսական, ռուսաց պետութեան թշնամի վերաբերմունք է ցոյց տուել։ Մինչդեռ հէնց այդպիսի կարեոր վայրկեաններում վճռական և ամենացայտուն կերպով հանդէս է գալիս հայ ազգի անսահման անձնուիրութիւնը։ Ամբողջ ազգը աջակցութիւն է ցոյց տալիս զօրքերին ոչ միայն Ռուսաստանի սահմաններում, այլ և Թիւրքիայի, ուր հայ ազգաբնակութիւնը դիմաւորում էր մեր զօրքերին խաչ ու խաչվառներով և հոգևորականների զգեստաւորութեամբ, որի համար և նա Թիւրքերի կողմից պատիժ էր կրում նուաճված գաւառներից մեր զօրքերը հեռանալուց յետոյ։ Գուցէ, պետութիւնը հայերի ժառուցած ծառայութեան մէջ հակապետական վերաբերմունքի փաստեր կան ներ՛լոյ դէպքում ամենաքնորոշ շրջանում—օրքերի մէջ—պատերազմների ժամանակ։ Ձեզ յայտնի է, որ Դաղստանում, որը հերոսաբար մաքառում էր իր անկախութեան համար, հայ գեներալ իշ. Արզումեանի համար էր արձան կանգնեցված։ Երբ պատահեց Դրմբի պատերազմը և Սեվաստօպոլը պաշարվեց, հայ էր Բաշկեադիկլարի կուրը տանողը, որ և պատերազմի բաղդը վճռեց Փոքր-Ասիայում։ Վերջին ռուս-թիւրքական պատերազմում ամբողջ գործող կօրպուսի հրամանատարն էր հայ Լօրիս-Մելիքեանը։ Երբ զօրքերը մտցել էին Դունայի վրա, նա վերջնակատաղ ջարդեց թիւրքերին։ Երբ պատերազմը ջարդեց, նրան գրօհով վերցնելը շարվել էր կարսը, նրան գրօհով վերցնելը յանձնարարվեց գեներալ Լազարեվին՝ նոյնպէս հայի։ Երբ մի ուրիշ հայ գեներալ՝ Տէր-Ղուկասովը հարկադրված էր ժամանակաւորապէս նահանջել, թիւրքերի կողմից գրաւված Ալաշկերտի շրջանի ամբողջ հայ ազգաբնակութիւնը մեր զօրքերի հետևից գաղթեց Ռուսաստան։ Ահա թէ ինչ է ասում ստատիստիկան, ազգագրութիւնն ու պատմութիւնը,—տարբերան բաներ, որոնք երևում է, անյայտ են։

Շնորհիւ այդ անմիտ, տխմար քաղաքականութեան, դէպի Ռուսաստանը հակականութիւն տածող ազգաբնակութիւնը ամենութիւն տածող ազգաբնակութիւնների ենթարկվեց նահանջի փորձութիւնների մէջ Թիւրքիայի սահմաններում, ուր նա իր թւով

ասանկ չպիտի մնանք. մենք ալ ժամանակին ունեցած ենք և չունեցողին ալ օգնած»... Մինոյն սովորական պատմութիւնը։ Սակայն կը խոստանան այս անգին մինչև Մանչէստր զրկելու ճանապարհածախսը հոգալ։ Կընդունի, միևնոյն ատեն պահանջելով վկայագիր մը, որպէսզի դիւրութեամբ հաւաքէ հոն դրամ։ Վկայագիրը կը մերժուի, որովհետև, շատ իրաւացիօրէն, չեն ուզեր անծանօթի մը ձեռքը այդպիսի զէնք մը տալ, քանի որ այս առաջինը չէ, որ կը տեսնենք։ Պայման կը դրուի իրեն շարաթ երեկոյ մը պատրաստուիլ, որպէսզի առաւօտը ճամբեն Մանչէստր։ Պարոնին առնելով՝ ճամբեն Մանչէստր։ Պարոնին արժանապատուութիւնը կը վիրաւորուի այդ ընթացքէն, ինչ որ արդարացի պիտի համարէինք՝ եթէ իր անցեալը ծանօթ չըլլար և յետագայ դէպքերն ալ չվաւերացնէին տարակոյսները։ «Աքսոր կը զրկէք կոր հնձի»—կը գոռայ երեսնուն և կը հեռանայ։ Միւս օրը կը դիմէ անգլիացի բարեմիտ ու ազնուասիրտ տիկնոջ մը, որուն զրկուած է եղեր նախորդ օրը ուրիշէ մը՝ օգնութեան համար։ Այդ կնոջ դիմող այսպիսի հայոց թիւը հաշիւ չունի։ Խեղճը ակամայ ծանօթացած է անոնց լրբութիւններուն, բայց դէմ մէկն ալ ապարդիւն վերադարձուցած։ Լսելով որ սա Պարիզէն եկած է և chauffeur ալ է, տալով ձեռքը բանի մը շիլին, զինքը զրկողին նամակ մը կը գրէ, ըսելով որ ամօթ է ատանկ արհեստաւորներու համար մուրացկանութիւնով ապրիլ և ուրիշին բարեգործական դրամով աշխարհը շրջագայիլ։ Յետոյ թելադրում կընէ կերպով մը Պարիզ զրկել, ուր իր արհեստը աւելի շահաւոր է և աւելի պահանջ կայ։

Այս որ կը լսէ, գեղեցիկ պատրուակ մը գտնելով կնոջ միամտութիւնը շահագործելու, միւս օրը կը դիմէ կրկին և, հաւանելու, յայտնելով որ Պարիզ պիտի անցկանօրէն, յայտնելով որ Պարիզ պիտի անցկանօրէն, կնոջէ կառնէ ճանապարհածախսը և նի, կնոջէ կառնէ ճանապարհածախսը և նի, կնոջէ կառնէ ճանապարհածախսը։ Այնուհետև կուգայ ուրիշի մը, որով առիթ այնուհետև կուգայ ուրիշի մը, որով առիթ կուտայ, սպառնալիքի պատրուակով, ձերկուտայ, սպառնալիքի պատրուակով, ձերբակալված։ Ոստիկանութիւնն այդ անձը բակալված։ Ոստիկանութիւնն այդ անձը ձերբակալած է որպէս «սպառնալիքով դրամ պահանջող»։ Ինչու վկայագիր մը չտուին պահանջող»։ Ինչու վկայագիր մը չտուին ձեռքը և առաջին օրէն չզրկեցին Մանչէստր։ Կարժէ որ գիտցուի։

Ինչպէս արդէն պարզեցի, այսպիսի անհատներու նկարագիրը շատ տարակոյսներ կը լինելով, հոգաբարձութեան անդամներ քննութիւններ կընեն այս մարդուն անցեալէն մանրամասնութիւններ գտնելու և, որքան որ լսեցի, կը յաջողին։ Երևան կուգայ, որ այս աներես սատակը արդէն հոյակապ անցեալ մը ունեցած է հանմանան անարակելի գործքերու։ Երկար ժամանակ Պարիզ մուրացկանութիւնով կամ, ինչպէս կը բանաձևեն այժմ, խաչագողութիւնով կը զբաղվի։ Ամենայն դիւրութեամբ կը ապրեցնի Եւրոպայի չորս անկիւնները, օր մը մի տեղ, մի քանի ամիս մի տեղ, ամենայն դիւրութեամբ կը ապրեցնի Եւրոպայի չորս անկիւնները, օր մը մի տեղ, մի քանի ամիս մի տեղ։

Միկաբերիձէի ժանաւոր III կարգի դրպրոցը, որ գտնվում է 1-ին քաղաքամասում, Թայրովկայա փողոցում, փակվում է 3735-րդ յօդուածի հիման վրա։

◆ Կովկասագիտական բարձր դասընթացքների հաշուետուութիւնից երևում է, որ այս տարի (1907 թ. սեպտ. 3-ից մինչև 1908 թուի մայիսի 1-ը) կարդացվել է ընդամենը 141 դասախօսութիւն, որոնց ժամանակ ներկայ են եղել 8256 ունկնդիրներ, իւրաքանչիւր դասախօսութիւնը 58—59 հոգի։ Դասախօսութիւնների ընթացքում ժամանակցել են 17 դասախօսներ, որոնցից 12-ը տեղացիներ են, 5-ը եկեւորներ։ Եկամուտը եղել է այդ ժամանակամիջոցում 1767 ռուբլի 31 կ., ծախքը 2441 ռ. 70 կ.։ Դասընթացքների յետագայ զոյութեան հարցի մասին դասախօսները ժամ օրերս մի խորհրդակցութիւն են ունենալու։

◆ Թիֆլիսի ոստիկանապետը պատուիրել է պրիստաւներին յայտնել ազգաբնակութեան, որ երկաթուղային առաջին բատալիոնը մայիսի 9—14-ին գործնական աշխատանքներ է կատարելու քաղաքից դուրս, Նախալօվկայի ժամերը։ Դէպի Աղի լճի ուղղութեամբ։

◆ Ի նկատի ունենալով, որ Քութայիսի քանտում բուն է դրել տիֆ հիւանդութիւնը, կարգադրութիւն է արված բանտարկեալներին տեղափոխել Բեսարաբիայի գնդի զօրանոցը։ Եռանդուն միջոցներ են ձեռք առնված հիւանդութիւնը չէզոքացնելու։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը քննելով Տէր-Աբրահամեանի յայտարարութիւնը մենաշնորհ տալու մասին Երևանեան հրապարակի և երկաթուղային կայարանի, Մուշայիդի, Հալաբարի և Փունիկուլեօրի սորին կայարանի միջև աւտոմոբիլների հաղորդակցութիւն հաստատելու համար, որոշեց թոյլատրել խնդրատուին հաստատել այդ հաղորդակցութիւնը քաղաքի միջով, սակայն առանց մենաշնորհ իրաւունքի և իւրաքանչիւր նստողից 5 կոպէկ վերցնելու պայմանով։

◆ Թիֆլիսում կազմակերպվում է Թիֆլիսի ժանկաբարձուհիների փոխադարձ օգնութեան երկրորդ ընկերութիւն։

◆ Թիֆլիսի ձայնաւորներից շատերը ցանկութիւն են յայտնել ծանօթանալ քաղաքային աւճարան Ջրամբարի մանրամասնութիւնների հետ։ Նկատի առնելով այդ մայիսի վերջերին Աւճարան է մեկնելու ձայնաւորների այդ խմբակը քաղաքային վարչութեան անդամների հետ։

◆ Մեզ հաղորդում են, որ մաժուլի տակ է գտնվում և շուտով լոյս կը տեսնի, երկրորդ հրատարակութեամբ, Բաֆֆիի «Խենթը» ռուսերէն լեզուով, թարգմանութիւն Մ. Կարա-Մուրզայի։

◆ Վերապահութեամբ հաղորդում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները Ե. Նախիջեւանի սպանութեան մասին։ Ոստիկանութեան և խուզարկու բաժնի քննութիւնից յայտոյ ենթադրվում է, որ III գիմնազիայի ուսուցիչ Կագանի կեանքի դէմ կատարված մահափորձը, որի ժամանակ զոհվեց դժբաղդ օրիորդ Եաթէը Նասիբեանը, կազմակերպողները եղել են 1) Արշակ Ահարոնեան և Ասրասի Բասինջեան, որոնք III արական գիմնազիայի փակված 6-րդ դասատան աշակերտներիցն են, 2) Արուսեակ Ահարոնեան, III իգական գիմնազիայի նախկին աշակերտուհի, արձակված 5-րդ դասարանից ռուսաց լեզուից թոյլ լինելու պատճառով, որը ներկայումս ունկնդիր է ծննդաբերական ապաստարանում։ Բոլոր այս անձինք Ահարոնեանի փոքր եղբօրը ուղարկել են Կագանի որդու մամ՝ խանալու կրճում է արդեօք հայրը ատրճանակ, թէ ոչ. ենրանք են մեղադրվում մահափորձը կազմակերպելու և նոյնիսկ կատարելու մէջ։ 3-րդ գիմնազիայի նախկին աշակերտներ՝ Իրակլի Պօղոսով, Միխայիլ Զամպով, Լեոն Արիստակէսեան, Սիմէօն Գրիգորեան, Գրիգորի Միժօբովսկի, Յովհ. Թէրզիբաշեան և Վլադիմիր Սաչինավա գիտցել են մահափորձի մասին։ Քննութիւնը յանձնված է 2-րդ հաշտարար բաժնի քննիչին, իսկ ձերբակալվածները տարված են Մէտեխի բանտը։

◆ «Т. Л.»-ը Գանձակից լուր է ստացել, որ մայիսի 6-ին, երեկոյեան ժամը 10-ի մօտերը, № 130 գնացքը, արժէքաւոր իրեր տանելու ժամանակ, 490-դ վերստի վրա ենթարկվեց խիստ ուժեղ հրացանաձգութեան անյայտ անձերի կողմից. գնացքում գտնվող զինուորական պահակախումբը նոյնպէս պատասխանեց կրակոցով. գնացքը կանգ առաւ. պահակախումբը, դուրս թռչելով վագօնից, մտադրվեց հետապնդել յարձակվողներին, սակայն մթութեան շնորհիւ այդ մտքից հրաժարվեց։ Ոչ ոք վիրաւորված չէ։ Գնացքը ուշացաւ միայն 5 րոպէով։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

◆ Աւճալեան փողոցում, № 118 տանը ապրող պարսկահպատակ Զօհրա Հաղրաթ-Կուլի-Խանին յայտնել է ոստիկանութեան, որ մի ամիս սրանից առաջ, նրա ամուսնու բացակայութեան ժամանակ, մտնում է իր մօտ իր ծանօթ կին Ելիզավէտան և խնդրում է մտնել իր բնակարանը իբր թէ մի կարևոր գործով։ Երբ նա գնում է Ելիզավէտի բնակարանը, վերջինս փակում է նրան մի սենեակում, իսկ ինքը հեռանում։ Այդ ժամանակ թախտի տակից դուրս է գալիս մի անյայտ մարդ և ժամվան սպառնալիքով բռնաբարում է նրան։ Ձեռք առած միջոցների շնորհիւ ձերբակալել են մեղադրվող Դաթիկո Դժանաբաշիլին և Ելիզավէտա Լօբաձէն։

◆ Կիրակի օրը անյայտացած 18-ամեայ Ալէքսանդր Նալամօվին գտել են սպանված Սօղանլուխում, Կուրի ափին։ Հանգուցեալը պարապում էր թղթէ տոպրակներ շինելով։

◆ Մայիսի 7-ին, Մագիստրանի փողոցում, իր սեփական տանը ապրող Աննա Իմէդաշվիլին ընդունել է կօրբօլեան թթուստ և մեռել։ Պատճառը յայտնի չէ։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Մայիսի 7-ին, ցերեկվայ ժամը 4-ին, IX ոստիկանամասի պրիստաւ Գրեչկինը իր կնոջ ու աղջկայ հետ միասին երբ կառքով քաղաքից վերադառնում էր տուն, իր հետ բերելով 1090 ռուբլի՝ 35 գօրոգօվօյնների ռոճիկը բաժանելու, Բալախանսկայա խճուղու վրա, երկաթուղային հիւանդանոցի հանդէպ, ենթարկվում է անյայտ չարագործների յարձակման, որոնք, կանգնեցնելով ձիաները, կառքից դուրս են հանում Գրեչկինին և, քաշելով պարսպի պատի մօտ, չորս գնդակներով ժամացու կէրպով վիրաւորում են նրան, տանելով նրա մօտ եղած փողերը։ Չարագործները փախչում են դէպի երկաթուղային վագօնների արհեստանոցը։ Պրիստաւին խլոյն փոխադրում են Միքայէլեան հիւանդանոցը, ուր խլոյն մեռնում է։ Դէպքի վայրն են գալիս պաշտօնական անձինք, սկսվում է քննութիւն։ Սարսափահար եղած կինն ու կառապանը որոշ բան ասել չեն կարողանում. առաջինի ասելով չարագործները եղել են 6 հոգի, իսկ երկրորդի ասելով՝ 4 տեղացիներ։ Հարցաքննութիւն է կատարվում։

◆ Ալէքսանդր Ասկերովի դէմ իշ. Ուզմիեվների կողմից յարուցված 15,000 ռուբլու քաղաքացիական պահանջի գործը, որ անյայտացրել էին դատարանից, այժմ գտնված է և այն էլ այն տեղում, ուր առաջ գրված է եղել։ Ենթադրում են, որ գործը յետ է բերել գողացողը և դրել իր տեղը, որովհետև շահագրգռված կողմի համար նրա ոչնչացումը առանձին նշանակութիւն չունէր, առանց դժուարութեան կարելի էր գործը վերանորոգել։

◆ Բագուի ոստիկանութեանը յայտնված է, որ մայիսի 5-ին Շամախինսկի միջանցքի վրա գտնվող № 7 տանից դուրս գալով 12 տարեկան պատանի Բիխարդ Գեղը՝ այլ ևս չէ վերադարձել տուն և յայտնի էլ չէ ուր է գտնվում։ Ոստիկանապետը կարգադրել է ոստիկանական ծառայողներին միջոցներ ձեռք առնել գտնելու կորածին և հետևանքի մասին զեկուցանել 2 օրվայ ընթացքում։ Հաղորդված է խուզարկու ոստիկանութեանը ևս։

◆ Անցեալ երկուշաբթի կայացել է սանիտարական բժիշկների նիստը, որտեղ որոշված է յանձնարարել սանիտարական բժիշկներ Ալիխանեանին և Տէր-Օհանեանցին տեղեկագիր կազմել քաղաքի արհեստական հանքային ջրեր պատրաստող գործարանների սանիտարական դրութեան մասին։

◆ Մայիսի 5-ին սպասաւորների ընկերութեան վարչութիւնը իր արտակարգ նիստում քննել է հետևեալ հարցերը. 1) թատրօնական բուֆետը պահող Սակատարովի յայտարարութիւնը, որ մեղադրում է իր ծառայողներից մէկին գողութեան մէջ. այդ նպատակով ընտրված է յատուկ ժանտարմ քննութիւն կատարելու նպատակով. 2) «Իմպերիալ» հիւրանոցատիրոջ վարմունքը, որ հրաժարվում է իրագործել կայացրած համաձայնութիւնը. ընտրված է դրա համար մի ուրիշ մասնաժողով, որին միևնոյն ժամանակ յանձնված է նաև քննելու Բագու կայարանի աւագ խոհարարի գործը։

(«Б.», «Кс.»)

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

—

(Մինիստրների խորհրդի նախագահի ճառը շարունակութիւնը) *)

«Ահա, պարոններ, այն փաստերն ու նիւթերը, որ ես կարող եմ ներկայացնել ձեզ այն հարցերի վերաբերմամբ, որոնց շօշափել են հարցադրման հեղինակները։ Դրանց մէջ չէ, իսկապէս, չարիքի արմատը, ոչ էլ իշխանութիւնների օրինաչափ գործողութիւնների կամ անգործունէութեան մէջ, այլ նա թաղված է աւելի խորը։ Իրան շուտով ես կը վերադառնամ, սակայն նախ հարանցի կերպով մի քանի խօսք պէտք է ասեմ այն մասին, թէ ինչ արեց ռուսաց կառավարական իշխանութիւնը այդ երկու տարում։ Ձեմ յոգնեցնի ձեզ այն յարաբերութիւնների պատմութիւններով, որոնք ունեցան հմարեա բոլոր մինիստրութիւնները Ֆինլանդական իշխանութիւնների հետ ինչպէս Վօյսի և կարմիր գվարդիայի, այնպէս և ընդհանուր օրէնդրութեան վերաբերութեամբ, որովհետև դրա համար դուք ստիպված էք լինելու ամբողջ հատորներ կարդալ։ Ձեմ խօսի նաև Ֆինլանդիայի մեր ոստիկանութեան դժուարին պարտականութիւնների մասին, որն իր համար այնտեղ սեփական գործակալներ չունի. կասեմ միայն, որ նրա անձնուրաց գործողութիւններն էին, որոնց շնորհիւ շատ և շատ մահափորձեր խափանվեցին կայսրութեան մէջ։ Ես ստիպված եմ, թէև թռուցիկ կերպով, մատնանշել, որ կառավարութիւնը ամեն եռանդ ու ճիգ գործ դրեց այնպիսի միջոց հաստատելու, որպիսին ապահովէր մեր պետութեան ամբողջութիւնը։

Ահա այդ մտքով էլ բանակցութիւններ էին վարվում Ֆինլանդական սենատի հետ, և 1906 թ. ընթացքում կայացվեց իբր թէ համաձայնութիւն, որովհետև սենատի քաղաքացիական էքսպէդիցիան 1903 թ. հոկտեմբերին հրահանգ հրատարակեց խուզարկութիւնների և ձերբակալութիւնների և վերջապէս մեր ռուս յեղափոխականներին մեր իշխանութիւնների ձեռքը յանձնելու եղանակի վերաբերեալ։

Սակայն այդ հրահանգը ըէալ նշանակութիւն, հետևանքներ չունեցաւ, որովհետև Ֆինլանդական ոստիկանութիւնը մեր յեղափոխականներին իր սեփական նախաձեռնութեամբ չը հալածեց, ուստի և յեղափոխականները, որոնք յետոյ անցան արտասահման, Ֆինլանդիայի մէջ, ռուսական կայսրութեան հողում, ամենայուսալի ապաստարան էին գտնում, անհամեմատ աւելի յուսալի, քան հարևան պետութիւնների մէջ, որոնք պայմանագրերի և օրէնքի սահմաններում մեծ յօժարութեամբ օգնութեան են գալիս մեր ոստիկանութեանը յեղափոխականներին որոնելու և ռուսական իշխանութիւններին յանձնելու մէջ։

Այդպիսով, երբ վրա հասան աւելի խառնակ դէպքերը, երբ ամեն րոպէ Ֆինլանդիայում մահափորձեր էին պատրաստվում ռուս մինիստրների և Մեծ Իշխանների կեանքի դէմ, ինքնըստինքեան պարզ է, որ կառավարութիւնը պէտք է որևէ անժիջական միջոցների մասին մտածէր։ Դա անկասկած նրա պարտականութիւնն էր, որովհետև, երկրորդում եմ, Ռուսաստանի սահմանից և Թագաւորի աթոռանիստ մարաքաղաքից 20 վերստ հեռաւորութեան վրա ամեն րոպէ նենգաւոր մահափորձեր էին պատրաստվում։

Ահա հէնց այդ ժամանակ հրատարակվեց Բարձրագոյն այն հրամանը, որ եթէ մէջտեղից չը բարձվեն Ֆինլանդիայի ամենավտանգաւոր յեղափոխական կազմակերպութիւնները, վրէժխնդրութեան նահանգը յայտարարել զինուորական դրութեան մէջ.—և ահա, նահանգում զինուորական դրութիւն յայտարարելու հմարեա նախօրեակին, ռուսաց ոստիկանութեան ջանքերով ձերբակալվեց և բանտարկվեց յայտնի Կարլը, այսինքն վերջին բոլոր մահափորձերի կազմակերպողը։ Նրա հետ միասին գրաւվեցին ահագին քանակութեամբ փաստաթղթեր, որոնք լուսաբանեցին Ֆինլանդիայի յեղափոխական շարժումը, սակայն, դժբաղդաբար, մի ուրիշ յեղափոխական Վայնշտէյնի ձերբակալութիւնից երկու օր յետոյ, փաստաթղթերը յափշտակվեցին տեղական պաշտօնեաներից մէկի դիւանատնից՝ զինված մի խմբի ձեռքով, որը յարձակում գործեց այդ դիւանատան վրա։ Ձերբակալութիւնների պատճառով զինուորական դրութեան անհրաժեշտութիւնը ժամանակաւորապէս լուծվեց և Թագաւոր Կայսրը բաւականացաւ հրամայելով խիստ զօրաշղթայ հաստատել Ֆինլանդիայի սահմաններում, որպէսզի մեքենայաբար կասկածելի անձանց և յեղափոխականների մուտքը Ֆինլանդիայից Ռուսաստան արգելվի։

Ահա այդ ճանապարհով ժամանակաւորապէս պատպարվեց մեր սահմանադրութիւնը, ապահովվեց մայրաքաղաքը Ֆինլանդիայից, ապահովվեց վրէժխնդրութեան նահանգից և Վիբորգի յեղափոխականների գրոհից։

Հանրայայտ է նաև այն իրողութիւնը, որ ռուսաց բոլոր Թագաւորները, սկսած Ալէքսանդր I-ից, դահ նստելով, հանդիսաւոր մանիֆէստներով հաստատել են Ֆինլանդիայի յատուկ դրութիւնը ռուսաց պետութեան կազմում և նրա դատական ու վարչական մասի առանձին կազմը։ Բոլոր այդ ակտերը, նոյն Թագաւորների միւս ակտերի և միւս գործողութիւնների հետ միասին, ուրիշ գունաւորութիւն են ստանում. բայց համաձայնեցէք, որ այդ պատմական պրեցեդենտները (օրինակները) բաւական էին, որ Ֆինլանդական ինտելիգենցիան ներշնչվէր այն հաստատ հաւատով, թէ Ֆինլանդական յատկացված է պետական ուրոյն կազմ, Ռուսաստանից միանդամայն զատվող պետականութիւն։ Այդ գիտակցութիւնը ամրապնդվեց Ֆինլանդացիների մէջ ևս նրանով, որ Ռուսաստանը, զբաղված իր ներքին գործերով, շատ քիչ էր հետաքրքրվում Ֆինլանդական գործերով, իսկ տեղական գեներալ-նահանգապետներից պահանջվում էր սոսկ հանգստութիւն և բարեացակամ յարաբերութիւններ հաստատում, դէպի ֆինն քաղաքացիները։

Ահա թէ ինչու առանձին Ֆինլանդական պետականութեան այդ սկզբունքները սկսեցին աստիճանաբար Ֆինլանդական ինքնատիպ պետական իրաւունքի յատուկ գիտութեան փոխվել։ Որպէսզի կարելի լինէր այդ գիտութիւնը ստեղծել, ժողովվում էին բազմաթիւ փաստաթղթեր, որով, ի հարկէ, այդ սկզբունքները չը հաստատող շատ փաստաթղթեր կոյսերով դէն էին շպրտվում։ Այդ թէօրիան հաստատուն հիմք գտաւ նաև Ալէքսանդրովի համալսարանի պրոֆէսօրների և տեղական ազատ պրոֆէսօրների ուսուցումով։ Թէօրիան շուտով հաւատքի վերածվեց։

Հէնց այդ քաղաքական մթնոլորտումն էլ զուգադիպվում են Ֆինլանդիայի 1905 թ. պատահարները, որ փորձնական քար դարձան նրանցից շատ շատերի համար, որոնք այդ ժամանակ գուցէ կասկածում էին Ռուսաստանի ապագայի նկատմամբ։ Այդ պատճառով հասկանալի է, որ Ֆինլանդիայի քաղաքական գործիչներից շատերը բնականաբար bond fele պէտք է հարց տային իրանց՝ չէ՞ հասել արդեօք, հոգեբանական բոպէն՝ իրականացնելու—Ֆինլանդիան եթէ ոչ կղզիացնելու, գոնէ նրան ըստ հնարաւորութեան աւելի անկախ դարձնելու կուսակված քաղաքական ցնորքները. իսկ որովհետև տաք գլուխները միշտ ինտելիգենցիայի առջևից են գնում և թերևս աւելի հեռուն, քան կը կամենար նրանց ստեղծող ոյժը, հասկանալի կը լինի կարմիր գվարդիայի ու Վօյսի երևալը և զէնքերով լի այն նաւերը, որոնք մեզ Մաշն-Ռիգի ֆնտաստիկ վէպերն են յիշեցնում։ Ցիշեալ արաժադրութիւնը և տիրապետող քաղաքական հոսանքը գուցէ և բնական զարգացում ստանային, իսկ թէ Ֆինլանդական ինքնագործունէութիւնը լայնօրէն զարգացնէին և երկիրը ուղղակի լիակատար կերպով չէզոքացնէին, պահպանելով միայն նրա անուանական կապը Ռուսաստանի հետ, եթէ այդ ժամանակները Ֆինլանդական ալիքին ներհակօրէն չը բաղխէր մի ուրիշ ալիք—ռուսաց ժողովրդական ինքնագիտակցութեան, ռուսաց պետական մտքի ալիքը։

Պարոններ, ռուսական հայեցակէտը միանգամայն պարզ է. Ռուսաստանը չէ կարող Ֆինլանդիայի աւտօնոմ իրաւունքների խախտումը ցանկալ։ Նրա ներքին օրէնդրութեան և նրա առանձին դատական ու վարչական կազմաւորման վերաբերութեամբ, սակայն ընդհանուր օրէնդրական հարցերում և կառավարելու մի քանի ընդհանուր հարցերում պէտք է որ ընդհանուր լուծում լինի Ֆինլանդիայի հետ միասին, ի հարկէ գերակշռութիւն տալով Ռուսաստանի իշխանական իրաւունքներին։ Ֆինլանդացիները մեկնում են այլ կերպ. նրանք կարծում են, որ ոչ մի համապետական օրէնք չէ կարող ոյժ ընդունել, եթէ սէյմից չը հաստատվի։ Բայց եթէ այդ հայեցակէտի վրա կանգնենք, այն ժամանակ մենք կարող ենք անախորժ դրութեան հանվել, այսինքն միևնոյն հարցը կարող են քննել ու վճռել և՛ մեր օրէնսդրական հաստատութիւնները, և՛ ֆինլանդական սէյմը. ասենք, թէ այդ հարցը տարբեր լուծում ստանայ, միաձայն լուծում չը ստանայ—այն ժամանակ ինչ առաջ կը գայ. այն, որ հարցը կամ կը մնայ առկախ, կամ ուր մինչև դէպ կը բերէ, քանի որ կայսրութեան մէջ չի լինի այն ինքնակալ իշխանութիւնը, որպիսին կարող է լուծել այդ վէճը...

Դա, ի հարկէ, անսօրմալ բան է, և կըրկնում եմ, որ չարիքը արմատացած չէ ոչ իշխանութեան անգործունէութեան և ոչ էլ անօրինաչափ գործողութիւնների մէջ, այլ որ մեր օրէնսդրութեան ամբողջ մի շրջան, մեր փոխադարձ յարաբերութիւնների մի ահագին շրջան Ֆինլանդիայի հետ բոլորովին չէ կարգաւորված։ Պարոններ, այդ սոսկալի պրօբլէմը թոյլատրելի չէ, նրան պէտք է լրացնել։

Ռուսաստանի և Ֆինլանդիայի հմարը ընդհանուր օրէնսդրութեան մեզ հետաքրքրող շրջանում պէտք է որոշել երկու ժամանակ.—առաջինը, նախապատրաստական մասնաւոր վերաբերում է, երկրորդ, հարցը կայսրութեան թէ ոչ. ըստ մեզ ամենը շատ կարևոր է, որ Միապետը Ռուսաստանին վերաբերվող հարցերի մասին տեղեկութիւն ստանայ իր, ռուս կառավարութեան միջոցով, ինչպէս օրինագիծ առաջարկելու, այնպէս և նրա հաստատման ժամանակ։ Այս առաջին ժամանակը պատկանում է գերագոյն կառավարիչը շրջանին, և այդ հարցի լուծման վերաբերութեամբ ես Թագաւոր Կայսրից միանգամայն որոշակի ցուցմունքներ եմ ստացել, որոնք գործադրվելու են անպատճառ։ Սակայն կայ օրէնսդրութեան ուրիշ ժամանակ,—դա հէնց օրէնսդրական հարցերի քննութիւնն է և լուծումն է։ Նա կարող է որոշվել ի հարկէ անպայման օրէնսդրական կարգով։ Այս վերջին ասպարէզի համար անկասկած պէտք է գիտենալ Ֆինլանդացիների կարծիքը, հաշիւ առնել նրանց հայեցակէտը։ Կառավարութեան պարտականութիւնն է՝ հարց յարուցել Ֆինլանդիայի հետ մեր ընդհանուր գործերը օրէնսդրական ճանապարհով քննելու մի ընդհանուր կարգ մշակելու մասին։ Կրկնում եմ, այդ հարցը յոյժ կարևոր է և վերաբերում է Թագաւոր Կայսրի իշխանութեան տարածմանը հանուր կայսրութեան տարածութեան և երկարութեան վրա, համապետական հաստատութիւնների միջոցով, համապետական գործերի վերաբերեալ (Աղաղակներ՝ «բրաւօ». ծափահարութիւն կենտրոնում և աջակողմում), աղաղակներ՝ «բրաւօ»), սակայն չը պէտք է նաև թոյլատալ, որ Ռուսաստանի իրաւունքների լուսյիշատակումը Ֆինլանդիայում վիրաւորական համարվի։ Մոռանում են մի բան, մոռանում են, որ Ռուսաստանում նոր կեանք մտցնելու օրից բարձրացաւ ընէակցիայի միւս յորձանքը—ռուսական ազգասիրութեան, ազգային զգացմունքի ընէակցիան։ Այդ ընէակցիան իր հմար բուն է հիւսում հէնց հասարակական խաւերում և հասարակական շրջաններում։ Նախկին ժամանակները միայն կառավարութիւնն էր հոգում և պաշտպանում Ռուսաստանի պատմական իշխանական վատակները և իրաւունքները. այժմ այդպէս չէ. այժմ Թագաւորը ջանում է ժողովել ցիրուցան եղած ռուս ժողովրդական զգացմունքի բեկորները։ Այդ զգացմունքի արտայայտումը դուք էք նամակագրում և դուք չէք կարող չը կամենալ Ռուսաստանի այդ իշխանական իրաւունքները (ծափահարութիւն աջակողմում և կենտրոնում), չէք կարող մերժել այն պարտականութիւնները, որ կրում էք դուք իբրև ժողովրդական ներկայացուցիչներ, չէք կարող կործանել Ռուսաստանի անցեալը։ Ի զուր չը հոսեցին ռուսական արիան գետակները, անժուրէն անգիտակցաբար, ի զուր չը հաստատեց Պետրոս Մեծը Ռուսաստանի ինքնակալ իրաւունքները Ֆինլանդիայի ափերում։ Այդ իրաւունքներից հրաժարվել՝ կը նշանակէ անօրինակ ջնաց հասցնել ռուսական պետութեան։

Մթթէ այստեղ էլ կասեն՝—պէտք է սպասել, մինչև որ կենտրոնը տարանայ։ Մթթէ մեր պետական զգացմունքի կենտրոնում թուլացել է մեր պետական խնդիրների հասկացողութիւնը։ Այո, յաճախ ժողովուրդները մոռանում են իրանց ազգային խնդիրները, սակայն այդպիսի ժողովուրդները կորչում են և հաստատվում են ջնջանին, հող դառնում, որի վրա աճում և ամրանում են ուրիշ, աւելի ուժեղ ժողովուրդներ։ Մենք դիմում ենք ձեզ ոչ բնաւ զուի պահանջով, կամ թէ ցանկանում ենք ձեզանից ճնշել աւելի թոյլ ժողովրդի։ Ոչ, կառավարութիւնը խնդրում է ձեզանից սոսկ ձեր բարոյական աջակցութիւնը այն գործի համար, որը նա արդար է համարում։

Ես հաւատացած եմ, որ դուք կը հեղքնք հարցապնդումը, սակայն դուք ինքներդ ձեր ռուսական սրտերում արտայայտութիւններ

Միկաբերիձէի ժանաւոր III կարգի դրպրոցը, որ գտնվում է 1-ին քաղաքամասում, Թայրովկայա փողոցում, փակվում է 3735-րդ յօդուածի հիման վրա։

◆ Կովկասագիտական բարձր դասընթացքների հաշուետուութիւնից երևում է, որ այս տարի (1907 թ. սեպտ. 3-ից մինչև 1908 թուի մայիսի 1-ը) կարդացվել է ընդամենը 141 դասախօսութիւն, որոնց ժամանակ ներկայ են եղել 8256 ունկնդիրներ, իւրաքանչիւր դասախօսութեանը 58—59 հոգի։ Դասախօսութիւնների ընթացքում ժամանակցել են 17 դասախօսներ, որոնցից 12-ը տեղացիներ են, 5-ը եկեւորներ։ Եկամուտը եղել է այդ ժամանակամիջոցում 1767 ռուբլի 31 կ., ծախքը 2441 ռ. 70 կ.։ Դասընթացքների յետագայ գոյութեան հարցի մասին դասախօսները ժամ օրերս մի խորհրդակցութիւն են ունենալու։

◆ Թիֆլիսի ոստիկանապետը պատուիրել է պրիստաւներին յայտնել ազգաբնակութեան, որ երկաթուղային առաջին բատալիոնը մայիսի 9—14-ին գործնական աշխատանքներ է կատարելու քաղաքից դուրս, Նախալօվկայի ժամերը։ Դէպի Աղի լճի ուղղութեամբ։

◆ Ի նկատի ունենալով, որ Քութայիսի քանտում բուն է դրել տիֆ հիւանդութիւնը, կարգադրութիւն է արված բանտարկեալներին տեղափոխել Բեսարաբիայի գնդի զօրանոցը։ Եռանդուն միջոցներ են ձեռք առնված հիւանդութիւնը չէզոքացնելու։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը քննելով Տէր-Աբրահամեանի յայտարարութիւնը մենաշնորհ տալու մասին Երևանեան հրապարակի և երկաթուղային կայարանի, Մուշայիդի, Հալաբարի և Փունիկուլեօրի սորին կայարանի միջև աւտոմոբիլների հաղորդակցութիւն հաստատելու համար, որոշեց թոյլատրել խնդրատուին հաստատել այդ հաղորդակցութիւնը քաղաքի միջով, սակայն առանց մենաշնորհ իրաւունքի և իւրաքանչիւր նստողից 5 կոպէկ վերցնելու պայմանով։

◆ Թիֆլիսում կազմակերպվում է Թիֆլիսի ժանկաբարձուհիների փոխադարձ օգնութեան երկրորդ ընկերութիւն։

◆ Թիֆլիսի ձայնաւորներից շատերը ցանկութիւն են յայտնել ծանօթանալ քաղաքային աւճարան Ջրամբարի մանրամասնութիւնների հետ։ Նկատի առնելով այդ մայիսի վերջերին Աւճալա է մեկնելու ձայնաւորների այդ խմբակը քաղաքային վարչութեան անդամների հետ։

◆ Մեզ հաղորդում են, որ մաժուլի տակ է գտնվում և շուտով լոյս կը տեսնի, երկրորդ հրատարակութեամբ, Բաֆֆիի «Խենթը» ռուսերէն լեզուով, թարգմանութիւն Մ. Կարա-Մուրզայի։

◆ Վերապահութեամբ հաղորդում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները Ե. Նախիջեւանի սպանութեան մասին։ Ոստիկանութեան և խուզարկու բաժնի քննութիւնից յայտոյ ենթադրվում է, որ III գիմնազիայի ուսուցիչ Կագանի կեանքի դէմ կատարված մահափորձը, որի ժամանակ զոհվեց դժբաղդ օրիորդ Եաթէը Նասիբեանը, կազմակերպողները եղել են 1) Արշակ Ահարոնեան և Ասրասի Բասինջեան, որոնք III արական գիմնազիայի փակված 6-րդ դասատան աշակերտներիցն են, 2) Արուսեակ Ահարոնեան, III իգական գիմնազիայի նախկին աշակերտուհի, արձակված 5-րդ դասարանից ռուսաց լեզուից թոյլ լինելու պատճառով, որը ներկայումս ունկնդիր է ծննդաբերական ապաստարանում։ Բոլոր այս անձինք Ահարոնեանի փոքր եղբօրը ուղարկել են Կագանի որդու մամ՝ խանալու կրճում է արդեօք հայրը ատրճանակ, թէ ոչ. ենրանք են մեղադրվում մահափորձը կազմակերպելու և նոյնիսկ կատարելու մէջ։ 3-րդ գիմնազիայի նախկին աշակերտներ՝ Իրակլի Պօղոսով, Միխայիլ Զամպով, Լեոն Արիստակէսեան, Սիմէօն Գրիգորեան, Գրիգորի Միժօբովսկի, Յովհ. Թէրզիբաշեան և Վլադիմիր Սաչինավա գիտցել են մահափորձի մասին։ Քննութիւնը յանձնված է 2-րդ հաշտարար բաժնի քննիչին, իսկ ձերբակալվածները տարված են Մէտեխի բանտը։

◆ «Т. Л.»-ը Գանձակից լուր է ստացել, որ մայիսի 6-ին, երեկոյեան ժամը 10-ի մօտերը, № 130 գնացքը, արժէքաւոր իրեր տանելու ժամանակ, 490-դ վերստի վրա ենթարկվեց խիստ ուժեղ հրացանաձգութեան անյայտ անձերի կողմից. գնացքում գտնվող զինուորական պահակախումբը նոյնպէս պատասխանեց կրակոցով. գնացքը կանգ առաւ. պահակախումբը, դուրս թռչելով վագօնից, մտադրվեց հետապնդել յարձակվողներին, սակայն մթութեան շնորհիւ այդ մտքից հրաժարվեց։ Ոչ ոք վիրաւորված չէ։ Գնացքը ուշացաւ միայն 5 րոպէով։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

◆ Աւճալեան փողոցում, № 118 տանը ապրող պարսկահպատակ Զօհրա Հաղրաթ-Կուլի-Խանին յայտնել է ոստիկանութեան, որ մի ամիս սրանից առաջ, նրա ամուսնու բացակայութեան ժամանակ, մտնում է իր մօտ իր ծանօթ կին Ելիզավէտան և խնդրում է մտնել իր բնակարանը իբր թէ մի կարևոր գործով։ Երբ նա գնում է Ելիզավէտի բնակարանը, վերջինս փակում է նրան մի սենեակում, իսկ ինքը հեռանում։ Այդ ժամանակ թախտի տակից դուրս է գալիս մի անյայտ մարդ և ժամվան սպառնալիքով բռնաբարում է նրան։ Ձեռք առած միջոցների շնորհիւ ձերբակալել են մեղադրվող Դաթիկո Դժանաբաշիլին և Ելիզավէտա Լօբաձէն։

◆ Կիրակի օրը անյայտացած 18-ամեայ Ալէքսանդր Նալամօվին գտել են սպանված Սօղանլուխում, Կուրի ափին։ Հանգուցեալը պարապում էր թղթէ տոպրակներ շինելով։

◆ Մայիսի 7-ին, Մագիստրանի փողոցում, իր սեփական տանը ապրող Աննա Իմէդաշվիլին ընդունել է կօրբօլեան թթուստ և մեռել։ Պատճառը յայտնի չէ։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Մայիսի 7-ին, ցերեկվայ ժամը 4-ին, IX ոստիկանամասի պրիստաւ Գրեչկինը իր կնոջ ու աղջկայ հետ միասին երբ կառքով քաղաքից վերադառնում էր տուն, իր հետ բերելով 1090 ռուբլի՝ 35 գօրոգօվօյնների ռոճիկը բաժանելու, Բալախանսկայա խճուղու վրա, երկաթուղային հիւանդանոցի հանդէպ, ենթարկվում է անյայտ չարագործների յարձակման, որոնք, կանգնեցնելով ձիաները, կառքից դուրս են հանում Գրեչկինին և, քաշելով պարսպի պատի մօտ, չորս գնդակներով ժամացու կէրպով վիրաւորում են նրան, տանելով նրա մօտ եղած փողերը։ Չարագործները փախչում են դէպի երկաթուղային վագօնների արհեստանոցը։ Պրիստաւին խլոյն փոխադրում են Միքայէլեան հիւանդանոցը, ուր խլոյն մեռնում է։ Դէպքի վայրն են գալիս պաշտօնական անձինք, սկսվում է քննութիւն։ Սարսափահար եղած կինն ու կառապանը որոշ բան ասել չեն կարողանում. առաջինի ասելով չարագործները եղել են 6 հոգի, իսկ երկրորդի ասելով՝ 4 տեղացիներ։ Հարցաքննութիւն է կատարվում։

◆ Ալէքսանդր Ասկերովի դէմ իշ. Ուզմիեվների կողմից յարուցված 15,000 ռուբլու քաղաքացիական պահանջի գործը, որ անյայտացրել էին դատարանից, այժմ գտնված է և այն էլ այն տեղում, ուր առաջ գրված է եղել։ Ենթադրում են, որ գործը յետ է բերել գողացողը և դրել իր տեղը, որովհետև շահագրգռված կողմի համար նրա ոչնչացումը առանձին նշանակութիւն չունէր, առանց դժուարութեան կարելի էր գործը վերանորոգել։

◆ Բագուի ոստիկանութեանը յայտնված է, որ մայիսի 5-ին Շամախինսկի միջանցքի վրա գտնվող № 7 տանից դուրս գալով 12 տարեկան պատանի Բիխարդ Գեղը՝ այլ ևս չէ վերադարձել տուն և յայտնի էլ չէ ուր է գտնվում։ Ոստիկանապետը կարգադրել է ոստիկանական ծառայողներին միջոցներ ձեռք առնել գտնելու կորածին և հետևանքի մասին զեկուցանել 2 օրվայ ընթացքում։ Հաղորդված է խուզարկու ոստիկանութեանը ևս։

◆ Անցեալ երկուշաբթի կայացել է սանիտարական բժիշկների նիստ

կը գտնէք, որոնք կը ստիպեն և կը դրդեն կառավարութեանը հէնց ձեր դատաստանին յանձնել այն օրինագիծը, որ որոշում է ձեր՝ Ֆինլանդիայի հետ ընդհանուր գործերի լուծման եղանակը, այն օրինագիծը, որ չէ խախտում փոքրիկ Ֆինլանդիայի իրաւունքները, որը, սակայն, պաշտպանում է այն ամենը, ինչ որ մեզ ամենից մօտ է, ամենից թանգ,—Ռուսաստանի պատմական ինքնակալական իրաւունքները։ (Երկարատև ծափահարութիւն. աղաղակներ «բրաւօ»)։

—

Նիստ մայիսի 7-ի

Նիստը բացվում է առ. ժամը 11 և 19 րոպէին։ Նախագահում է իշխան Վօլկոնսկին։ Կարդացվում են հերթական գործերը, որոնց թւում նաև պարսից սահմանագծելում տեղի ունեցած ընդհարման մասին։

Ապա նախագահը զեկուցանում է, որ ինքը Դումայի լիազօրութեամբ բաղդ ունեցաւ Նորին կայսերական Մեծութեանը ուղարկել հետևեալ հեռագիրը.

«Ցարսկոէ Սէլօ, Նորին Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրին։ Ձերդ Կայսերական Մեծութիւն! Պետական Դումայի մայիսի 5-ի իր նիստում լիազօրութիւն տուեց ինձ հաղորդել Ձերդ Կայսերական Մեծութեանը նրա ամենապատակ շնորհաւորները Ձեր ծննդեան մեծահանդէս օրվայ առիթով։ Աղօթում ենք, որ Տէրը օրհնէ ռուսաց երկրի Ինքնակալ Միապետին և պահէ Նրան շատ և շատ տարիներ։ Դումայի նախագահ Նիկոլայ Խոմեկով»։

Ի պատասխան Դումայի հեռագրի, ստացվեց հետևեալ հեռագիրը, անմիջապէս Նորին Կայսերական Մեծութիւնից։

Դումայի բոլոր անդամները կանգնում են։ Սօցիալ-դեմօկրատների մի մասը կանգնում է, մի մասը մնում է նստած։

Ձայներ աջակողմից.—Կանգնեցէք կամ դուրս կորէք։

Ձայներ ձախակողմից.—Դուք ինքներդ կորէք։

Ձայներ աջակողմից.—Մենք ձեզ դուրս կը շպրտենք։

Ձայներ ձախակողմից.—Մենք ձեզ ինքներս դուրս կը շպրտենք։

Մի քանի սօցիալ-դեմօկրատներ կանգնում են և դուրս գնում դահլիճից։

Նախագահը դահլիճի խորին լռութեան մէջ կարդում է. «Հաղորդեցէք Պետական Դումային Իմ շնորհակալութիւնը աղօթքների և բարեմաղթութիւնների համար։ ՆԻԿՕԼԱՅ»։

Մարկով 2-րդը տեղից.—Կեցցէ Թագաւոր Կայսրը։

Ընդհանուր բացականչութիւններ՝ «ուռա, ուռա»։

Դուման անցնում է առևտրի մինիստրութեան եկամտի նախահաշիվ քննութեանը ընդհանուր մասով։

Հեռացած սօցիալ-դեմօկրատները վերադառնում են դահլիճ։

Մինիստրների օթեակում տեղ է գրաւում առևտրի մինիստրը։

Շինզարեվ գտնում է, որ առևտրի մինիստրութիւնը մինչև օրս իրանից ներկայացնում է կենցաղներատ այն հաստատութիւնների, որոնք հագիւ թէ միացած են միմեանց հետ մի ընդհանուր ղեկավարիչ գաղափարով, որոնք հագիւ թէ գործունէութեան որոշ ծրագիր ունեն։ Այն կարևոր հարցերը, որոնց պէտք է մինիստրութիւնը քննէր, մինչև օրս օրինաչափ լուծում չեն ստացել։

«Բանւորական հարցը, երկրի արդիւնաբերութեան կեանքի զարգացման այդ նեարդը և ժողովրդական աշխատանքի, ժողովրդական էներգիայի հանդիսատ և հզօր զարգացման հիմունքը, առաջվայ նման դեռ չէ դուրս եկել վիճաբանութիւնների և միջվարչական քաղաքականութեան շրջանից. քանի այդ վիճաբանութիւնները, քանի բանւորական հարցը ոստիկանական տեսակէտից լուծելու այդ ջանքերը չը վերջանան, դժուար է սպասել, թէ մեր արդիւնաբերական կեանքի կարևորագոյն հարցը պետական-կանոնաւոր լուծում կը ստանայ։ Բանւորական հարցի լուծման մէջ հաստատուն չափութեան բացակայութիւնը մինիստրութեան գործունէութեան ՀԼԱՆ է. անդամ մեր արդիւնաբերողներին ուղղված մինիստրի պատասխանում մենք որոշ լուծում չը գտանք, անգամ ակնարկ որևէ ծրագրի մասին։

«Մենք շատ ենք խօսում արդիւնաբերութեան և բանւորների մասին, բայց շատ քիչ և հազագիւտ ենք խօսում արդիւնաբերութեան մթերքները սպառողների՝ հրակայական մասայի շահերի մասին. մեր գլխաւոր հարստութիւնը՝ մեր ներքին շուկան, մեր սպառողը հանդիսանում է սոսկ ՀԼԱՎՈՎ տարբ. նրա շահերը ոչ ոք ոչ մի նիստում չը ներկայացրեց։ Մեր ներքին շուկայի գնվող յատկութիւնը չնչին է. քանի իրերի գոյութիւն ունեցող գրութիւնը կը մնայ նոյնը, մեր արդիւնաբերութիւնը երբէք չի ծաղկի։ Բոլոր արհեստական միջոցները կորստաբեր են. արհեստական կանապէս տնկված արդիւնաբերութեան արհեստական աճումը հանապազ կործանիչ ապագայ և հետևանք կունենայ։ Առանց տեղական ոյժերի մասնակցութեան, առանց տեղական արդիւնաբերական կեանքի ուսումնասիրութեան չէ կարելի նկատի ունենալ նրա զարգացումը։

«Մեր արտաքին՝ արևմտեան-եւրոպական և առաւելապէս արևելեան շուկաների ուսումնասիրութիւնը մեզ մօտ շատ վատ է դրված։ Այդ տեսակէտից մինիստրութեան գործունէութիւնը հանդիսանում է կրկին անսիստեմ։ Մինիստրութեան ձեռքում չը կան ստեղծիչ ոյժեր առևտրի և արդիւնաբերութեան համար։ Թող կշտամբանքով չը հնչեն իմ ցանկութիւնները, թող նրանք չընդունվեն իբրև մեղադրանքներ, սակայն մենք չենք կարող կարծել, որ մինիստրութիւնը ապագայում առևտրի մինիստրութիւն կը մնայ միայն անունով»։

Սօկոլով 2-րդը կարծում է, որ բիւջէտային ժամանակագրությունը յեղափոխական շարժման մէջ հետևանք էր աղքատութեան և արդիւնաբերողների ճնշման. յեղափոխութեան արդասիքները ցաւալի երևացին, սակայն բանւորները կռիւը կը շարունակեն և յաղթանակը կը տանեն, կը ստանան այն իրաւունքները, որ նրանց պէտք է պատկանեն (ծափահարութիւն ծայրայեղ ձախակողմեանների աթոռներում)։

Կրիլովը ուշադրութիւն է հրաւիրում մանր առևտրական գիւղացի դասի վրա, և առաջարկում է յանձնել մինիստրութեան՝ մշակել և ներկայացնել Դումային բոլոր գաւառական գանձատների մէջ մանր կրեդիտ բանալու մի կանոնադրութիւն մեշչան և արհեստաւոր առևտրականների համար (ծափահարութիւն աջակողմում)։

Պօլեսայեվը, քննադատութեան ենթարկելով գործարանային տեսչութեան գործունէութիւնը և մատնանշելով որ կառավարութիւնը միատեսակ չէ վերաբերվում դէպի արդիւնաբերողների և բանւորների կազմակերպութիւնները, կարդում է սօցիալ-դեմօկրատների բանաձևը, որ մերժում է նախահաշիւը։ (Ծափահարութիւն ծայրայեղ ձախակողմեանների աթոռներում)։

Ժամը 12 և 58 րոպէին յայտարարվում է դադար։

Նիստը վերսկսվում է ժամը 2 և 5 րոպէին։ Նախագահում է բարօն Մէյէնդորֆը։

Մերժվում է սօցիալ-դեմօկրատների բանաձևը և աշխատաւոր խմբակի առաջարկած լրացուցիչ կէտը։

Ընդունվում է բիւջէտային ժամանակագրության բանաձևը Կրիլովի լրացուցիչ առաջարկութեամբ։

Գայժանական գումարները վիճաբանութիւններ չեն զարթեցնում։

Ընդունվում է № 210-ը, որի համաձայն 769,098 ռուբլի է յատկացվում կենտրոնական հաստատութիւնների պահպանման համար։

№ 211 և 212-ը, որոնցով 1,621,910 ռուբլի յատկացվում է տեղական հաստատութիւնների պահպանման համար և 156,500 ռուբլի՝ վարչական ծախքերի համար, ընդունվում են առանց առարկութեան։

№ 213-ը՝ 1,680,338 ռուբլի յատկացնելու մասին—ընդունվում է։

№ 214 և 215-ը՝ միջնակարգ դպրոցների պահպանութեան համար 142,187 ռուբլի և ստորին կարգի դպրոցների պահպանութեան համար 267,748 ռ. յատկացնելու մասին—ընդունվում են։

№ 216-ը՝ բոլոր կրթական հաստատութիւններին վերաբերող ծախքերի համար 399,792 ռուբլի յատկացնելու մասին—ընդունվում է։

Ընդունվում է նաև № 217-ը։

Դուման անցնում է քննելու բիւջէտային ժամանակագրության զեկուցագիրը լեռնային վարչության նախահաշիվ մասին։

Զեկուցանողն է Շեյդէմանը, որը պաշտպանում է մանանաժողովի բանաձևը։

Ժամը 4 և 10 րոպէին յայտարարվում է միջարար։ («Հ. Գ.»)

(Կը շարունակվի)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Բագու, 7 մայիսի

Մեր եղբօր կին Մարիամ Զհանգիրեան Խօջաբաղիրեանցի թաղման օրը, երէկ, փոխանակ յուղարկաւորներին ճաշ տալու, որոշեցինք հարիւր ռուբլի (100 ռ.) յատկացնել Թիւրքիայում և Կովկասում գտնվող մեր սովատանջ եղբայրների օգտին։

Ուստի սրա հետ ուղարկելով յարգելի խմբագրութեանդ յիշեալ 100 ռուբլին, խնդրում ենք յանձնել ըստ պատկանելոյն։

Եղբարք Խօջաբաղիրեանցիներ

—

Բագու, 7 մայիսի

Նորեռս վախճանված Մարիամ Զ. Խօջաբաղիրեանցի դագաղի վրա պակ դնելու փոխարէն՝ ուղարկում եմ խմբագրութեանդ հինգ ռուբլի և խնդրում յատկացնել մեր սովալ եղբայրների օգտին։

Յովհաննէս Մալխասեանց

—

Բագու, 7 մայիսի

Հանգուցեալ Մարիամ Զ. Խօջաբաղիրեանցի դագաղի վրա պակ դնելու փոխարէն՝ սրա հետ ուղարկում ենք յարգելի խմբագրութեանդ տասը ռուբլի և խնդրում ենք յատկացնել սովալների օգտին։

Զուժշուդ և Յովհաննէս Ղաղիեանցներ

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

Ներքին

9 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Շվէդական դեսպանը տեղեկացրեց արտաքին գործերի մինիստրին, որ Ստոկհոլմում օգոստոսի 23—29-ին (նոր տոմարով) գումարվելու է միջազգային միութեան կոնֆերէնցիան, արդիւնաբերական սեփականութիւնը պաշտպանելու համար, և միջնորդում է պատուիրակներ նշանակել։

Մայրաքաղաքի բոլոր թերթերում տեղեկութիւն տրվից Պետական Դումայի անդամներ Գուչկովի և Միլիուկովի միջև պատահած միջնադեպի մասին։ Միլիուկովը Գուչկովի ճառից յետոյ ամբիոնից կրկնակի յայտնեց, որ Գուչկովը իր ճառում սխալներ թոյլ տուեց։ Գուչկովը յանձնարարեց Դումայի անդամներ Բոգդանկոյին և Զվեգինցևին Միլիուկովից բաւարարութիւն պահանջել։ Միլիուկովը իր կողմից միջնորդներ ընտրեց Դումայի անդամներ Գոլովինին և Կոլիուբակինին։ Մի շարք ժողովներում միջնորդները միաձայն ընդունեցին, որ ամեն տեսակէտից Գուչկովը հիմք ունէր իրան վիրաւորված զգալու Միլիուկովի ճառից։ Մայիսի 7-ին բոլոր հանգամանքները մանրակրկիտ կերպով քննելուց յետոյ, միջնորդները, չը նայած որ երկու հակառակ կողմերը պատրաստվում էին գործը լուծել մենամարտութեամբ, բաւարարութեան ընդունելի ձև համարեցին, որ Միլիուկովը նամակ գրէ Գուչկովին։ Նամակը խմբագրեցին միջնորդները հակառակորդների համաձայնութեամբ։ Իր նամակում Միլիուկովը պնդում է, որ ոչ մի նպատակ չունէր վիրաւորանք հասցնել Գուչկովին և ներողութիւն է խնդրում նրան ակամայից պատճառած ծանր զգացմունքի համար։ Միջնորդները ընդհարումը որոշեցին սպառված համարել։

Արտաքին

9 մայիսի

ԼՕՆԴՕՆ։ Թագաւորին Գրէյը չի ուղեկցի Ռուսաստան։ Հաւանօրէն նրան կը փոխարինէ արտաքին գործերի մինիստրի տարի օգնական Հարդինգը՝ Պետերբուրգի նախկին դեսպանը։ Միապետները փոխայցելութեան եկան իրար իրանց զբօսանաւերի վրա։

«Ստանդարտը» ասում է, որ Թագաւորի Ռուսաստան այցելելը կրելու է պաշտօնական բնաւորութիւն. միաժամանակ աչքի ընկնող դէպք կը լինի երկու միապետների միջև եղած բարեկամական կապերի սիմվոլը։

«Դէյլի Գրաֆիկը» յոյս ունի, որ երկու միապետների տեսակցութիւնը յաճախ կը կրկնվի, իբրև օրըստօրէ աճող երկուստեք բարեկամութեան ապացոյց, ինչպէս ազգակցական զգացմունքների և անձնական բարեկամութեան դրաւական։

«Մորնինգ Պոստը» գտնում է, որ Էդուարդ Թագաւորը ցոյց տուեց, որ սահմանադրական միապետը ընդհանուր խաղաղութեան գործում հզօր ֆակտոր է հանդիսանում։

«Թայմսը» ասում է, որ այցելութիւնը ըստ երևոյթին բնական հետևանք է ներկայանում այն խոր փոփոխութեան, որ եղաւ Անգլիայի և Ռուսաստանի կառավարութիւնների միջև։ Երրորդ Դումայի աջողութիւնը և Ստօլիպինի քաղաքականութիւնը անկասկած համակրական արձագանք գտան անգլիացիների սրտերում։

ԼՕՆԴՕՆ։ Լորդ Կէրզօնը միջին ասիական պրոբլէմի մասին ճառ արտասանեց։ Այդ պրոբլէմը, լորդ Կէրզօնի կարծիքով, բնաւ լուծված չէ անգլո-ռուսական հանձայնութեամբ։ Աւղանստանը հանված չէ ազդեցութեան շրջանից, վասնզի գոյութիւն ունի Ռուսաստանի ասիական ընդարձակ իշխանութեան ամբողջ սահմանի մօտերը։ Ռուսաստանի նախկին և այժմեան գործունէութիւնը Միջին Ասիայում զարմանքի է արժանի։ Ռուսաստանը Հիւսիսային-Ասիայում անում է այն, ինչ Մեծ-Բրիտանիան աշխատեց անել կենտրոնում և հարաւում։ Անցան այն օրերը, երբ անգլիացիները անբաբեացակամ կարող էին վերաբերվել այն դրութեան, որպիսին գրաւել է Ռուսաստանը Ասիայում։

Գրէյը եապօնական հասարակութեան բանկէտում ասաց, որ Եապօնիայի հետ կապած միութիւնը նպաստում է խաղաղութիւնը ամրապնդելուն. Այժմ միութիւնը աւելի հաստատ է, քան երբևիցէ։

Ասկվիտը բարենորոգութիւնների կլուբի բանկէտում յայտնեց, որ անգլո-ռուսական հանձայնութիւնը և Անգլիայի ու Ֆրանսիայի միջև կնքված համաձայնագիրը հաստատուն տարրեր են հանդիսանում խաղաղութեան համար, որոնցով Անգլիան կարող է հպարտանալ։

Կանանց պատգամաւորութեանը ընդունելու ժամանակ Ասկվիտը ասաց, որ թէև ինքը դէմ է կանանց ընտրողական իրաւունք տալուն, սակայն կառավարութիւնը մտադիր է և կանանց մասնակից անել ընտրողական իրաւունքներին։

ԼՕՆԴՕՆ։ Պաշտօնական տեղեկութիւնների համաձայն Թագուհին և Վիկտորիա պրինցուհին կուղեկցեն Թագաւորին Ռուսաստան մեկնելու ժամանակ։

—

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՓԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Գնացքների ամառնային երթևեկութիւն

(Ժամերը հաշված են Պետերբուրգի ժամանակով, իսկ փակագծերի միջինը՝ Թիֆլիսի ժամանակով)

	ԱՐԱԳ	ԱՐԱԳԱՑՈՒՆ	ՊՕՍՏԱՏԵՐ	ՄԱՐԴԱՏԵՐ	ԱՊՐ.-ՄԱՐԴԱՏ.
Բաքուից դուրս գալը. . .	—	4 ժ. 10 ր. ցերմ.	11 ժ. 8 ր. առ.	5 ժ. 24 ր. առ.	—
Թիֆլիս հասնելը	—	8 ժ. 30 ր. առ.	5 ժ. 59 ր. առ.	10 ժ. 52 ր. երեկ.	—
Թիֆլիսից դուրս գալը .	(9 ժ. 3 ր. երեկ.)	—	(7 ժ. 47 ր. առ.)	(12 ժ. 28 ր. գիշ.)	—
Բաթումի հասնելը	7 ժ. 14 ր. առ.	—	8 ժ. 40 ր. երեկ.	12 ժ. 36 ր. ցերմ.	—
Բաթումից դուրս գալը.	11 ժ. երեկ.	—	7 ժ. 1 ր. առ.	5 ժ. 57 ր. երեկ.	—
Թիֆլիս հասնելը.	9 ժ. 44 ր. առ.	—	8 ժ. 38 ր. երեկ.	7 ժ. 22 ր. առ.	—
Թիֆլիսից դուրս գալը.	—	(11 ժ. 21 ր. գիշ.)	(10 ժ. 36. ր. երեկ)	(8 ժ. 58 ր. առ.)	—
Բաքու հասնելը. . . .	—	1 ժ. 35 ր. ցերմ.	4 ժ. 45 ր. ցերմ.	12 ժ. 57 ր. գիշ.	—
Ջուլֆայից դուրս գալը.	—	—	5 ժ. առ.	—	—
Երևանից դուրս գալը. .	—	—	—	—	9 ժ. 27 ր. երեկ.
Ալէքսանդրօպոլից դուրս գալը.	—	—	7 ժ. 59 ր. երեկ.	—	5 ժ. 30 ր. առ.
Թիֆլիս հասնելը.	—	—	5 ժ. 28 ր. առ.	—	3 ժ. 30 ր. ցերմ.
Թիֆլիսից դուրս գալը. .	—	—	(12 ժ. 53 ր. գիշ.)	—	(11 ժ. 48 ր. առ.)
Ալէքսանդրօպոլ հասնելը.	—	—	10 ժ. 21 ր. առ.	—	9 ժ. 53 ր. երեկ.
Ջուլֆա հասնելը.	—	—	11 ժ. 47 ր. գիշ.	—	—
Ալէքսանդրօպոլից դուրս գալը.	—	—	10 ժ. 50 ր. առ.	—	10 ժ. 15 ր. երեկ.
Գարս հասնելը.	—	—	2 ժ. 9 ր. ցերմ.	—	1 ժ. 49 ր. գիշ.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Զօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԸՆԴՈՒՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱԽԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ծաղկահատ.։
Կ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ—1—2 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Ի. ՇԶԵՐԲԻՆԱ—1½—2 ժ. մանկաբարձութեան։
Գ. Ց. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—12½ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Ա. Ց. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ., վեներական, միզասեռ և մորթու հ.

Զեղչը 50 կ.։ Զբաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ

Ա. Մխիթարեանց

Ընդունում է հիւանդներին. մասնագիտութիւն՝ սիֆիլիս, միզային, վեներական և մորթու հիւանդութիւններ. առաւօտեան 12—2 ժ., երեկ. 5—7 ժ., Օլօլակ, Բեհ. ռութեան փողոց № 33.
(ա. օ.) 100—48

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
վերսկսեց ընդունելութիւն
Ներքին եւ Ջղային
Հիւանդների
Պետերգօրսկում, Վերեի բուլվար № 14.
տ. իշխ. Գիրէյի, Пятигорскъ, Верхній бульваръ, д. кн. Гирей. 30—3

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունելութիւնն ամեն օր
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վերեմինսկայա փողոց № 8.
(և. հ. շ.) 100—64

Լոյս տեսաւ
Ց. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 Կ.
Դիմել հեղինակին՝ Эчміадзинъ, Іоаннесу Іоаннисіану. (օ.մ.) 10—4

ՀՐԱՒԷՐ

Կուկիայի Նորաշէն սբ. Աստուածածին եկեղեցու ծխականները երկրորդ անգամ հրաւիրվում են

ընդհանուր ժողովի,

որ լինելու է կիրակի, 11-ին, ժամը 12-ին։ Ժողովի զրաղմունքի առարկաներն են.

1. 1907 թ. հաշուի և 1908 թ. նախահաշուի քննութիւնը և հաստատումը։
2. Զեկուցում դպրոցի ներկայ դրութեան մասին։
3. Դպրոցական շէնքի վերանորոգման հարցը։
4. Նոր հոգաբարձուի ընտրութիւնը հրաժարված պ. Ս. Խարապետի տեղ։
5. Ընթացիկ գործեր։

1—1

Մի երիտասարդ

որոնում է սպասաւորի (лакей), պահապանի (сторожъ) կամ դռնապանի պաշտօնի։ Հասցէն՝ 8 уч. Аматуневская улица, № 23. Мкртичу Арутюняну.
2—1

Թիֆլիսի ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Շարաթ, մայիսի 8-ին պ. պ. անդամների, կանդիդատների, հրանց ընտանիքների և հիւրերի համար կը կայանայ

ԸՆՏԻՆԵԿԱՆ ԱՐԵՎՈՑԹ

ներկայացումով

ՍՏՐԿԱՑԱԾՆԵՐԸ

Պիէսա 2 գործ. Ի. Իվանիձէի

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ընկերութեան գրասենեակի համար
Հարկաւոր է
ՀԱՅԵՐԷՆ ՀԱՋԻՑՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
իմացող ծառայող։ Դիմել ընկերութեան գրասենեակի՝ Абасъ Абадская пл. № 7.
1—1

Պահանջեցէք ամեն տեղ „ՕՂՕԲՐԻՆ“
Մխոյն ՄԻԵԱՑԻ, ԼԵԲԵԴԵՎԻ
„Этикетъ утвержденъ прав.“ մակագրությամբ
Թիւնով

Գլխաւոր պահեստատեղին դեղագործական ապրանքների վաճառման Կովկասեան ընկերութեան մէջ—Թիֆլիս, Բագու, Բաթում։
(10, 20 30) 50—10

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԹԱՐԳՄԱՆԱԿԱՆ
ՄԵՂԵԳԻՆԵՐ
Գինն է 5 կոպ.
Դիմել՝ Թիֆլիս «Փարոս» գրախանութը կամ Александрополь, учителю М. Тарахчіанъ. 3—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ՏՆԱՅՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ցանկանալով ամառվայ ամիսներում քանալ իր արհեստանոցի ճիւղը
ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԶՐՋԱՆՆԵՐԻՑ ՄԷԿՈՒՄ
դիմում է հասարակութեանը, խնդրելով դրամական աջակցութիւն այդ դիտաւորութիւնը իրագործելու համար։
Նպաստները հասցնել անայնագործական ընկերութեան վարչութեան կամ «Մշակի» խմբագրութեան։

Տպագրեալ „Մշակ“ տպարանում։ Գլխաւոր խմբագիր Ա. Փալանթար։ № 3.